

*Т. В. Харчук,
к. е. н., доцент, КНТЕУ*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено основні проблеми фінансування інноваційної діяльності підприємства, визначено передумови розвитку вартісно-орієнтованого управління як однієї з найважливіших складових процесу управління інноваційною діяльністю підприємства.

Ключові слова: вартість, вартісно-орієнтоване управління, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Внаслідок зміни пріоритетів у економічній діяльності економічних систем все більше сучасних підприємств усвідомлюють необхідність інноваційного розвитку з урахуванням вартісних аспектів. Проте управління вартістю як узагальнюючим критерієм ефективності господарювання для визначення перспектив розвитку підприємства не набуло системного характеру у механізмі економічного управління підприємством. Саме тому концепція управління вартістю сучасних підприємств потребує не тільки поширення, але й перегляду її ролі і значення у здійсненні інноваційної діяльності та формування підходів до оцінювання ефективності такого управління.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні і методологічні основи управління вартістю підприємства розглянуто в працях вчених Алексєєвої О.В., Ареф'євої О.В., Данько Т.П., Дубровського В.Ж., Ільдеменова С.В., Коллера Т., Коупленда Т., Мендрул О.Г., Романової О.А., Савчук В.П., Терещенко О.О., Черемних С.В., Чумаченко М.Г., Швиданенко Г.О., Шевчук Н.В. та ін. Теоретичні та практичні аспекти інноваційної діяльності досліджено у працях Волинкіної М.В., Грачова М.М., Єрохіна Д.В., Зеленова П.Л., Кошкіна Л.І., Ломакіна О.Є., Мединського В.Г., Соловйова В.П., Шленова Ю.В. Проте питання, пов'язані із розробкою теоретико-методичних засад вартісно-орієнтованого управління інноваційною діяльністю підприємства, не набули достатнього поширення у сучасній науковій літературі, що зумовлює необхідність їхнього узагальнення та удосконалення.

Мета статті полягає у дослідженні сутності вартісно-орієнтованого управління підприємством та системи стимулювання інноваційної діяльності й узагальненні вартісно-орієнтованих підходів до управління інноваційною діяльністю підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Огляд наукової літератури з даної проблематики дозволив встановити, що вартісно-орієнтоване управління розглядається як управлінський процес, зокрема, Ф. Хаспес, Т. Нода та Ф. Балос визначають вартісно-орієнтоване уп-

равління як всеосяжний управлінський підхід, який об'єднує визначені цілі, перебудовані організаційні структури і системи, прискорені стратегічні та операційні процеси та оновлені практики управління людськими ресурсами [7]. Проте формування вітчизняної інноваційної економіки ускладнюється недостатнім усвідомленням підприємствами пріоритетності впливу вартості на їхню інноваційну діяльність, що зумовлює необхідність формування вартісно-орієнтованого підходу до управління підприємством як передумови забезпечення його інноваційного розвитку (рис. 1).

Вартісно-орієнтоване управління інноваційною діяльністю підприємства передбачає необхідність формування вартісно-орієнтованого мислення в усіх зацікавлених осіб, оскільки впровадження новітніх продуктів, технологій, методів організації виробництва та управлінням підприємством слід здійснювати, насамперед, з точки зору їхнього впливу на підвищення вартості підприємства, оцінку якої необхідно періодично проводити для визначення резервів його інноваційного розвитку.

Формування системи вартісно-орієнтованого управління підприємством найповніше гармонізує економічні інтереси суб'єктів, пов'язаних з його діяльністю. Крім збільшення доходів і зменшення витрат, зростання вартості підприємства забезпечується покращенням іміджу, бренда, організаційною культурою, знаннями персоналу, впровадженням інновацій з синергетичним ефектом [3, с. 120].

Розробка дієвого механізму вартісно-орієнтованого управління дозволить забезпечити оптимальне співвідношення витрат на фінансування інноваційних процесів на підприємстві, сприятиме нарощуванню його інноваційного потенціалу та підвищенню вартості підприємства в цілому з точки зору перспективного розвитку.

Ефективність управління залежить від результативності процесу формування і реалізації вартості підприємства під час інноваційної діяльності, тобто від грамотної і вдалої концентрації його ресурсів на ключових функціях або операціях та напрямі спільної еволюції з діловими партнерами. Саме це приносить успіх вартісно-орієнтованому підприємству у конструктивному бізнесі, оскільки уможливує довгострокове формування вартості і стимулює пошук інноваційних джерел вартості [2].

Рис. 1. Вартісно-орієнтований підхід до управління інноваційною діяльністю підприємства

Удосконалення інноваційних процесів з урахуванням вартісних аспектів полягає у розробці системи стимулювання інноваційної діяльності підприємств, зокрема Тивончук О.І. розглядає систему стимулювання інноваційної діяльності як процес зовнішнього впливу на інтереси підприємств як суб'єктів господарювання та їхніх працівників, інших учасників інноваційного процесу, передусім суб'єктів фінансування інновацій для появи у них спонукального мотиву у здійсненні інноваційної діяльності та підвищенні її ефективності [4 с. 235]. Карпунь І.Н. зазначає, що для того, щоб усі учасники інноваційних змін впевнилися у вигідності інновацій не лише для підприємства, а й для кожного з працівників зокрема, необхідно стимулювати усіх. Тому система стимулів інноваційних процесів має включати, з одного боку, компоненти поточного стимулювання, а з іншого — стимулювання за результатами роботи всієї організації. У свою чергу, система стимулювання повинна обов'язково містити заохочення розвитку творчих здібностей працівників підприємства, що є передумовою створення інновацій. Це свідчить про те, що формування мотиваційного механізму інноваційної діяльності організації передбачає розроблення ефективної системи стимулювання, насамперед, менеджерів усіх рівнів управління, яка спирається на оцінку досягнутих під час реалізації інноваційних результатів. Позитивного остаточного результату можна досягти завдяки обґрунтованому поєднанню різних методів стимулювання, копійкою роботи з персоналом для формування у них мотиваційних прерференцій, що лежать у площині інноваційного розвитку [1, с. 531]. Витрати на інноваційну діяльність надзвичайно великі та ризикові, важливою є розробка такої методики, яка давала б змогу приймати рішення про доцільність інноваційної діяльності, починаючи з ранніх її етапів [5, с. 119—120].

Однією із найсуттєвіших проблем фінансування інноваційної діяльності є нерозвиненість функціонування сучасних інструментів банківського кредитування, страхових послуг та участі в інвестиційних фондах, саме тому вартісно-орієнтований підхід є перспективним напрямом управління інноваційною діяльністю, впровадження якого дозволить забезпечити оптимальне співвідношення витрат на фінансування інноваційних процесів та забезпечить підвищення вартості підприємства і нарощування його інноваційного потенціалу.

Розвиток інноваційного потенціалу можливий за наявності ефективної системи стратегічного управління. Ефективність управління зазначеним розвитком підвищує застосування відповідного механізму. Під механізмом розвитку інноваційного потенціалу підприємства Янковець Т.М. розуміє сукупність процесів (функцій управління і процедур), методів та інструментів, які використовуються для формування, реалізації та нарощування інноваційного потенціалу, що дозволяє досягати стратегічних конкурентних переваг підприємства [6, с. 159].

Вартісно-орієнтований підхід до управління інноваційною діяльністю підприємства полягає у необхідності узгодження цілей інноваційного розвитку зі змінами факторів зовнішнього середовища, ресурсних можливостей взаємозв'язку інноваційних процесів із джерелами фінансування.

ВИСНОВКИ

Таким чином, вартісно-орієнтоване управління інноваційною діяльністю підприємства визначається як

комплекс взаємоузгоджених процесів управління орієнтованого на вартість, інноваційною діяльністю підприємства, його інноваційним розвитком, що виражається через вертикальні та горизонтальні зв'язки, взаємоузгодженість яких забезпечить досягнення максимізації вартості підприємства. Необхідність розробки політики сприяння інноваційному розвитку підприємства зумовлена його об'єктивною залежністю від сформованої структури джерел фінансування, одним із елементів яких виступає додаткова вартість, створена за рахунок нарощування інноваційного потенціалу.

Література:

1. Карпунь, І.Н. Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності підприємства / І.Н. Карпунь // Проблеми економіки та управління. — Л.: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2008. — № 628. — С. 529—533.
2. Мних О.Б. Маркетинг у формуванні ринкової вартості машинобудівного підприємства: теорія і практика: монографія. — Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. — 428 с.
3. Сохацька, О.М. и Островська, Г.Й. Інтеграція balanced scorecard в систему управління вартістю організації // Коммунальное хозяйство городов. — 2088. — № 85. — Р. 120—132.
4. Тивончук О.І. Аналіз формування системи стимулювання інноваційної діяльності підприємств / О.І.Тивончук / // Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка". — 2009. — № 647. — С. 234—239.
5. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів. — Тернопіль: Економічна думка, 2003. — 326 с.
6. Янковець Т.М. Формування механізму розвитку інноваційного потенціалу підприємства / Т. М. Янковець // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Збірник наукових праць. — Київ, 2011. — № 4 (60). — С. 159—163.
7. Boulos F., Haspeslagh P. and Noda T. Getting the value out of value-based management, INSEAD survey, 2001.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2012 р.